

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. III. Quia si satis est certa probabilitas ad agendum prudenter, nulla
opinio certo probabilis damnari potuisset.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

nemo ponat opus, quod unice iudicatur. certo probabiliter inhonestum materialiter: hæc est lex, quæ datur; non autem datur lex, ne quis ponat opus, quod certo iudicatur, probabile esse, quod sit honestum materialiter; ergo certitudo de probabilitate honestatis materialis, est unita certitudini de probabilitate inhonestatis materialis, est certitudo de honestate formali operis, est non sit certitudo de honestate materiali operis: e contra certitudo de probabilitate inhonestatis materialis, est unita certitudini de probabilitate honestatis materialis, nec est certitudo de inhonestate formali operis; nec est certitudo de materiali inhonestate operis.

N. 88. *U*lterior ratio, cur licet certitudo de probabilitate materialis honestatis non sit certitudo de materiali honestate, adhuc tamen satis sit ad honeste formaliter operandum, est; quia, ut dixi, ut quis honeste formaliter operetur, satis est certitudo de probabilitate materialis honestatis ipsius operis, conjuncta cum negatione certitudinis de malitia materiali ipsius operis: sed certitudo de probabilitate materialis honestatis, est unita cum certitudine de probabilitate malitiæ materialis, adhuc est certitudo de probabilitate honestatis materialis, conjuncta cum negatione certitudinis malitiæ materialis: ergo ea certitudo de probabilitate honestatis materialis, adhuc satis est ad honeste formaliter, aut saltem ad non inhoneste formaliter operandum.

N. 89. *D*ices 2. hanc certitudinem de probabilitate materialis honestatis operis, saltem unitam certitudini de probabilitate, aut probabilitate materialis inhonestatis operis non satis esse, ne formaliter inhoneste operemur.

N. 90. *N*ego antecedens; quia, ut sæpe dixi, nemo tenetur vitare malum, nisi vel sit certus de illo, vel nisi formet iudicium certum de probabilitate malitiæ materialis, & sit divinum ab alio certo de probabilitate non malitiæ materialis; sed formans utrumque iudicium reflexum, (divinum ab omni directo de malitiâ, & de non malitiâ materiali operis) unum certum de probabilitate malitiæ materialis, aliud certum de probabilitate non malitiæ materialis operis, non habet iudicium certum de probabilitate malitiæ materialis, divinum à iudicio certo de probabilitate non malitiæ materialis; ergo. Adde, quod malitia prudenter negabilis, est sit etiam prudenter affirmabilis, non obligat; eò quia nisi lex vetans malitiam sit certa, non obligat.

*D*ices 3. ex Fogarin. n. 17. iudicium certo probabile, stante iudicio certo probabili de non licentiâ, nec potest esse certum, nec prudens, sumptâ prudentiâ pro virtute, quæ numquam fallum dicit; nam hoc ipso, quod adit motivum pro non licentiâ, eò ipso est certo probabilis non licentiâ: ergo intellectus non potest esse certus de licentiâ.

*S*ed contra 1. quia ego non dico, quod certitudo de probabilitate licentiæ, seu honestatis materialis ipsius operis sit certitudo honestatis materialis ejusdem operis; immo dico, quod non sit: sed dico, quod certitudo de probabilitate materialis honestatis ipsius operis, sit certitudo de formali honestate ipsius operis, adeoque satis ut honeste formaliter operer: atque adeo, esto speculative possim prudenter formidare de materiali honestate operis, non tamen de formali; quatenus actio directa ab eo iudicio certo de probabilitate materialis honestatis ipsius actionis est formaliter honesta; eò modo quo actio directa à iudicio certo de opere præcepto à Superiore est formaliter honesta, est læpe in re sit materialiter inhonestâ.

*C*ontra 2. quia si argumentum tenet, tenet suum Authorem; non enim licebit operari sub iudicio directo moraliter certo de materiali honestate operis; quatenus est sit prudens, non tamen est verum, immo sæpe est falsum.

*C*ontra 3. quia iudicium reflexum certum de probabilitate numquam est fallum, quin est semper evidens, & verum; nam debet probabilitas opinionis, juxta me, esse evidens; ergo est semper speculative prudens.

*C*ontra 4. quia nemo melius salvat prudentiam, (est detur, quod semper dicere debeat speculative verum) nam est semper speculative verum, probabile esse, quod opus sit materialiter honestum: immo, per nos, est semper speculative verum, quod ut quis honeste, aut ne saltem inhoneste operetur, satis sit certum de probabilitate materialis honestatis operis iudicium.

§. III.

*Q*uia si satis est certa probabilitas ad agendum prudenter, nulla opinio certo probabilis damnari potuisset.

S U M M A R I U M.

*A*it quod habens duplex reflexum de probabilitate honestatis, & de probabilitate inhonestatis iudicium, eligere nequeat opus ut honestum, n. 96.

Et

Et quod si satis est certa opinionis probabilitas, nulla damnari potuisset, ibid.

Dico nullà legē vetari, ne quis ponat opus probabilius objectivè inhonestum, n. 97.

Certitudo de opinionis probabilitate aliunde à doctis, aliunde ab idiotis sumenda, n. 98.

Ut moraliter certa potest damnari ob fectitiam certitudinem honestatis materialis; ita certa de probabilitate ob probabilitatem fectitiam de materiali honestate damnari potest, n. 99.

Aut nostrum principium, Qui certo probabiliter agit, prudenter agit, falli in Medico &c. n. 100.

Et quod Alexander VII. illud evulsi damnando plures probabiles, ibid.

Retorqueo omnia, n. 101.

Omnes, sive limitent, sive non limitent dictum principium, idem dicunt, n. 102.

Valet ubi opinio est practica, ibid.

Nulla certo probabilis, retentà certò verà probabilitate, est damnabilis; est non dimissa fectitia probabilitate, n. 103. 104. 105.

Nulla laxitas à probabilitate, aut probabilioritate, aut morali certitudine, sed tota à Certitudinista, Probabiliorista, & Probabilista, dantibus opinioni certitudinem, & probabilitatem, quā caret, n. 106.

N.
96.
Fogar.

Objicit 3. Implicat, ut habens certum tam de probabilitate honestatis, quam de probabilitate non honestatis iudicium, eligat opus illud ut honestum, seu ex amore honestatis, cum certum sibi sit, quod sit probabilius inhonestum: ergo implicat, ut quis sub certo de probabilitate honestatis iudicio, unito saltem alteri certo de probabilioritate inhonestatis iudicio, honestè operetur. Confirmat; quia plures opiniones damnatæ fuerunt, etsi suis Patronis essent certò probabiles: ergo ut quis prudenter agat, non satis est certa probabilitas.

N.
97.
Fogar.

Nego antecedens; quia etsi opus appareat certò probabilius objectivè inhonestum; at tamen simul apparet certò probabiliter objectivè honestum, juxta ejusdem Fogarini doctrinam hic n. 28. & alibi ab eodem traditam, qui nobiscum sentit, quod minus probabile maneat certò probabile in conspectu certò probabilioris: ergo potest quis eligere illud objectum, quatenus appareat certò probabiliter objectivè honestum. Nec obstat, quod certa sit quoque objectiva probabilitas inhonestatis; esto enim hæc certa sit, non ideo sit, ut ab eo opere abstinere debeam; debet enim probari, quod opus certò probabilius objectivè inhonestum, ita tamen ut simul sit certò probabiliter objectivè honestum, sit vitandum; & quod detur

certa lex obligans vitare opus cognitum simul certò, ut objectivè probabilius inhonestum, & ut objectivè probabiliter honestum; nisi enim hæc lex certò probetur, nemo tenebitur illud opus vitare, alias fore omnia vitanda essent, & dici possent verita.

Dices ex Fogarin. n. 31. Ut quis sit certus de opinionis probabilitate, vel satis est, quod certò sciat eam esse plurium Doctorum gravium, vel necesse est, ut examine motiva?

Respondeo, quod huic interrogationi ipse Fogarinus occurrere teneatur, nam nobiscum admittit certam simultaneam objectivam utriusque opinionis probabilitatem: ergo scire debet, quid ad certam opinionis probabilitatem requiratur. Deinde dico certitudinem probabilitatis opinionis aliunde sumi à doctis, aliunde à rudibus. Ut vir doctus certus sit de objectivà veritatis opinionis probabilitate, non satis est, ut sciat eam doceri à gravibus Doctoribus, & habere gravia motiva, sed præterea requiritur, ut sciat, quod Doctores oppositi ejusdem opinionis veritatem impugnantes iudicent eam esse certò probabilem, seu habere motiva certò gravia. Similiter requiritur ut opinio ita sit probabilis, ut non videatur improbabilis; id est, probabilitas debet adeo certò constare, ut nullo modo possim prudenter formidare de probabilitate; si enim possum, eo ipso certus non sum de probabilitate, sed ea opinio erit tantum probabiliter probabilis, adeoque ejus usus illicitus, ut docui.

Ad confirm. dico manifestè inflari; nam omnes damnatæ fuerunt suis Patronis non tantum certò probabiles, sed certò probabiles, immò moraliter certæ, cum quilibet opinio, juxta Fogar. debeat esse suo Patrono, ut ejus usus licitus sit, vel tutior, si sit tantum probabilis; vel certò moraliter vera, si sit minus tuta: ergo ut quis prudenter agat, ne quidem satis erit certa probabilioritas, immò nec certitudo moralis de veritate opinionis. Ecce argumentum, quod Authori suo contradicit. Nullum igitur est argumentum. In formà nego, quod quilibet damnata visa fuerit suo Authori certò probabilis, nam aliqui Doctores sustinere, quod opinio, ut licita sit, satis sit, ut videatur probabiliter probabilis. Multo magis nego, quod quilibet damnata visa fuerit suo Authori certò probabilior; non enim per me effatum Probabilioritarum verum est, quod cuilibet propria opinio sit probabilior oppositâ, cum quis sequi possit minus, aut æquè probabilem. Deinde admisso, & dato, ut vero hoc utroque, quod modo negavi, dico,

dico, quòd si Authores damnatarum docuerunt eas opiniones, ut sibi certò probabiles, vel probabiliore, immò ut sibi certò moraliter veras, decepti sint invincibiliter, nec eas sequendo peccarunt, quia sub iudicio prudenti, & quidem invincibiliter erroneo, operati sunt. Addo damnatam à Papà opinionem unice negare, quòd prudenter agat, qui probabiliter, non qui certò probabiliter agit.

N. 100. Fogar. Objicit 4. n. 37. hoc nostrum principium, *Qui certò probabiliter agit, prudenter agit*, falli multipliciter, nempe in Sacerdotibus ministrantibus Sacramenta, in Iudicibus pro ferendis sententiis, in Medicis, & aliis, & ideo limitari. Addit 1. n. 39. quòd Alexand. VII. intenderit principium illud evellere damnando plures probabiles. Addit 2. à n. 41. quòd si prudentia esset annexa certæ probabilitati, sequeretur, tum quòd omnis certò probabilis directà esset prudens; tum quòd Papa damnans plures probabiles, damnasset plures opiniones prudentes. Addit 3. quòd si idem nostrum principium, *Quod certò probabiliter sit, prudenter sit; quod certò probabiliter est honestum, est formaliter saltem, si non materialiter, honestum, esset verum*, sequeretur, quòd ferè omnia, quæ sunt contra præcepta primæ Tabulæ, essent licita; quam sequclam Fogarinus firmat verbis Cardinalis de Laurea à num. 42. ergo dictum nostrum principium est prius falsum.

N. 101. Sed contra; quia hæc omnia retorquentur, tam in Probabilioritas, quorum principium est, *Qui certò probabiliter agit, prudenter agit*; quam in Certitudinistas, quorum principium est, *Qui sequitur minus tutam moraliter certam, prudenter agit*: contra Probabilioritas, quatenus in Sacramentis, & in medicamentis tutior minus probabilis preferenda est minus tutæ probabiliori: contra Certitudinistas, quatenus in sententiis ferendis minus tuta probabilior à Iudice preferenda est tutiori minus probabiliori. Rursus ea omnia stant contra utroque simul, quatenus Papa damnavit plures opiniones suis Patronis probabiles, & moraliter certas; ergo damnavit opiniones prudentiores. Denum liceret omnia, quæ sunt contra præcepta primæ Tabulæ, si quis ea iudicet sibi probabilia, aut moraliter certa: ergo totum argumentum, vel nos non tangit, vel si nostrum evertit principium, evertit quoque principium Probabilioristarum, & Certitudinistarum.

N. 102. Deinde directè dico, ea omnia à nobis soluta fuisse; dixi enim, quòd tam limitantes, quam non limitantes dictum nostrum prin-

cipium conveniant; & quòd illud principium, si teneatur materia practica mutabilis moraliter per cognitionem, valeat ubique, & impertinenter obrudatur natura physica rerum immutabilis physice per nostrum iudicium. In formâ nego maiorem; nam opinio docens licitum in Sacramentis, & in medicinis sequi minus tutam, non est certò probabilis, agitur enim de physica rerum naturâ non mutabili per iudicium; ergo non est mirum, si eam sequens non agat prudenter.

Ad primum additum nego antecedens; N. 103. quia si ex eo quòd Papa aliquas certò probabiles damnavit, falsificatur nostrum principium; falsificatur quoque tum hoc principium Fogarini, *Qui est moraliter certus de honestate, prudenter agit*; tum hoc Probabilioristarum, *Qui sequitur certò probabiliore de honestate, prudenter agit*; nam, ut dixi, opiniones damnatæ, juxta effectum Adversariorum, fuerunt suis Patronis certò probabiles, aut moraliter certæ. Sicut ergo opiniones putatæ per iudicium invincibiliter erroneum à suis Patronis certò probabiles, aut moraliter certæ, sunt merito ab infallibiliter vero Pontificis iudicio damnabiles; nec ex hoc falsificatur hoc principium, *Qui sequitur opinionem certò sibi probabiliorem, aut moraliter certam, prudenter agit*: ita ex eo, quòd damnatæ sint plures opiniones per iudicium invincibiliter erroneum, creditæ hæcenus certò probabiles, non falsificatur hoc principium, quòd prudenter agat, qui sequitur certò probabilem.

Quando ergo dicitur, quòd nulla certò N. 104. probabilis, aut probabilior, aut moraliter certa, sit damnabilis, sentus esse debet, quòd nulla, quæ à iudicio infallibiliter vero talis iudicetur, vel quòd nulla, quæ sit reverè talis, & in sensu composito ejus probabilitatis, aut probabilioritas, aut moralis certitudinis sit damnabilis; attamen in sensu diviso, seu sublatâ eâ probabilitate, aut morali certitudine; vel detectâ per iudicium infallibiliter verum ejus falsâ, & erroneâ probabilitate, & morali certitudine, est damnabilis.

Ad secundum additum concedo, quòd N. 105. omnis opinio directà certò probabilis sit prudens, & quòd prudenter agat, qui eam sequitur. Dixi autem, quòd Papa dupliciter damnare possit opiniones certò probabiles, vel tollendo ab eis probabilitatem, si verè, certò probabiles, probabiles, aut moraliter certæ fuerunt; & tunc illæ certò probabiles, probabiles, aut moraliter certæ damnabiles sunt in sensu diviso à probabilitate.

litate, aut probabilioritate, aut certitudine moralis; vel declarando eas non nisi per errorem fuisse Patronis suis probabiles, probabiliores, aut moraliter certas. Idem dico de prudentiâ; opinio enim prudens, stante prudentiâ, non est damnabilis; damnabilis autem est, sublata prudentiâ; vel si definiatur, quod non nisi per errorem ea opinio putata fuerit prudens, aut prudentior.

N.
106.

Ad 3, dico, quod sicut laxitas non oritur à Probabilioritarum, aut Certitudinistarum sententiâ, etsi aliqui eorum aliquam opinionem laxam iudicarent sibi probabiliorem, aut moraliter certam; ita nec à nostrâ,

etsi aliqui aliquam opinionem laxam iudicarent sibi certo probabilem. In formâ dico, quod dum affirmo licitum sequi omnem mihi certo probabilem, nec affirmo, quod omnis, quæ à DD. asseritur probabilis, sit mihi certo probabilis; nec affirmo, quod omnis, quæ putatur certo probabilis sit mihi certo talis. Etsi enim regulariter verum sit, quod omnis opinio, quæ à gravissimis DD. inter se oppositis iudicatur certo probabilis, sit certo talis; non tamen omnis opinio, quæ historicè refertur, (seu cuius probabilitas, vel non fideliter refertur, vel ut non certo probabilis asseritur à gravissimis DD.) est talis.

DISPUTATIO XXIX.

Argumenta Antonij de Charlas.

SECTIO I.

Quid in Probabilistis supponat? Quid à Pontificibus petat? Quid à Theologis exigat?

SUMMARIUM.

Supponit nos docere, id unice vitandum, quod est certo peccatum, n. 1.

Dico vitandum quoque quod probabiliter iudico esse peccatum, ibid.

Petit à Pontificibus regulas pro opinionum deletioni, n. 2.

Dico petere, quod Ecclesia habet, ibid.

Petit hos, ut laxitas tollatur, n. 3.

Ostendo easdem laxitates futuras, etsi Papa obligaret, ne quis sequeretur minus tutam, nisi foret moraliter certa, ibid. & n. 4.

Etsi posito errore invincibili datur lex operandi juxta illum, non tamen datur lex obligans errare invincibiliter, n. 5.

Cur Pontifices nullam sententiam generalem de licito, aut illicito usu damnarunt, sed solas opiniones particulares? n. 6.

Eorum summa prudentia, ibid.

Ait tradi non posse regulam generalem pro diligentia ad veri inventionem necessariâ, n. 7.

Resicio media, quæ assignat, à n. 8. ad 11.

Anti-Probabilistæ faciles in injurias aliorum, & in sui laudem, n. 10.

Christus D. & omnes TT. negant ea media esse necessaria, n. 11.

Oratio quando fit pro vero necessaria, ibid.

N alter Certitudinista Modernus, qui omnes suas vires in Probabilisimum exerit. Si in laudem illum, laudarem illum, nam nos quoque

hunc damnavimus, eumque, & non alium, (etsi fortè aliquis contrarium suspicari posset) impugnat M. Luccionius in sua Veritate Morali, ut sæpe fatetur cap. 1. & 2. n. 5. & cap. 4. n. 8. Supponit autem Antonius in sua Prefatione ad Disp. Theolog. de opinionum deletioni, Probabilitas docere, id tantum vitandum esse, quod est certo, non autem probabiliter, aut probabilius malum. At ejus pace, nisi similitatem probabilis, quam tuemur, cum probabilitate simulatis omnino chimericâ confundat, dicimus, vitandum quoque, quod iudicatur probabiliter malum. Dum ergo dicimus non esse vitandum, quod est probabiliter malum, loquimur de objectivâ, non de formali probabilitate; nempe quod si addit motivum, ob quod iudicare possum magis, aut minus probabiliter malum, non tamen ita iudico, quin magis, aut minus certo probabiliter iudico, non esse malum, non est vitandum: ergo ea propositio, id tantum vitandum, quod est certo, non autem magis, aut minus probabiliter malum, si sermo sit de objectivâ probabilitate, est certo vera; si de formali, est certo falsa, quia ne peccem, necessaria semper est bona fides non peccati. Porro ea propositio est SS. Patrum, & Antiquorum, quorum una vox est nil esse peccatum mortale, nisi